

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Brevet er også sendt pr. epost

Postadresse: NRK juridisk avd.
0340 Oslo
Besøksadresse: Bj. Bjørnsons pl. 1

Sentralbord: 23 04 87 91
Telefaks: 23 04 71 03
E-post: olav.nyhus@nrk.no

Norsk rikskringkasting as
Foretaksreg.: NO976 390 512 MVA

www.nrk.no

Deres ref:
13/3389 ME/ME1 EAB:elt

Vår ref.:
ONYH/ASTO

Dato: 14. november 2013

HØRING – endringer i åndsverkloven – gjennomføring av EUs direktiv 2011/77/EU om endringer i vernetiden for opphavsrett og visse nærstående rettigheter

Vi viser til Kulturdepartementets brev datert 3. oktober 2013 med høringsnotat og utkast til nye lovbestemmelser som nevnt over. Frist for høringsuttalelse er satt til 14. november 2013, og NRKs uttalelse er således inngitt rettidig.

1. Generelle bemerkninger

NRK mener generelt at utvidelsen av vernetiden for utøvende kunstnere og musikkprodusenter er uheldig. Vi tar til etterretning av ovennevnte direktiv er vedtatt og skal implementeres også i norsk rett. Vi frykter imidlertid at utvidelsen vil lede til at kostnadene ved å tilgjengeliggjøre eldre opptak blir så betydelige at disse i realiteten nå blir mer utilgjengelige for samfunnet enn tidligere.

Departementet viser til at hovedbegrunnelsen for direktivendringen er å bedre vilkårene for utøvende kunstnere i kommersielle musikkinnspillinger. NRK mener det er uheldig at også kringkastingsselskaper skal omfattes av de nye forpliktelsene som direktivet pålegger fonogramprodusentene i departementets lovutkast §§ 42a, 42b og 42c. Det er bl.a. særlig betenkelig at reglene ser ut til å pålegge NRK en plikt til å utnytte lydopptak på bestemte måter for å forhindre at utøvende kunstnere kan heve inngåtte avtaler om overdratte rettigheter.

Direktivets formål er etter vår oppfatning ikke å pålegge kringkastingsselskap slike restriksjoner og forpliktelser knyttet til utnyttelse av egne opptak. Når direktivet benytter begreper som «*fonogram*» og «*fonogramfremstillere*» er det naturlig å lese dette som lydopptak produsert for kommersiell utgivelse og spredning. I direktivets fortale nr. 11 anbefales det at «*fonogramfremstillere*» pålegges en plikt til å betale et supplerende vederlag til de utøvende kunstnerne basert på «*inntektene fra enerettighetene til distribusjon, reproduksjon og tilrådighetsstillelse av fonogrammer*». NRK er som allmennkringkaster finansiert

gjennom kringkastingsavgift, og har som utgangspunkt ikke inntekter fra bruk av egne lydopptak der musikere medvirker i NRKs allmennkringkastingstilbud. Vi mener derfor det er unaturlig å anse NRK som «*fonogramprodusent*» i direktivets forstand.

I direktivets fortale nr. 5 og 9 fremgår det videre at de nye bestemmelsene skal beskytte utøvende kunstnere som har et usikkert inntektsgrunnlag. I direktivets fortale nr. 17 presiseres det samtidig at de nye reglene ikke bør gripe inn i nasjonale regler og avtaler, så som kollektivavtaler. Disse forutsetningene passer ikke godt på utøvende kunstnere som har deltatt og deltar i NRKs produksjoner.

I denne sammenheng er det sentralt å henvise til åndsverklovens bestemmelser om avtalelisens for bruk av åndsverk i kringkasting, herunder § 32a om bruk av NRKs arkivmateriale. Disse reglene danner et grunnlag for avtaler med rettighetsforbund om NRKs bruk av blant annet lydopptak med utøvende kunstnere.

En stor del av de utøvende kunstnerne som medvirker i NRKs lydopptak er nettopp regulert av kollektivavtaler med utøvernes organisasjoner. Disse faller derfor utenfor den gruppe som direktivet er ment å beskytte. Videre er det også slik at NRK normalt ikke erverver *utgivelsesrettigheter* til lydopptak der musikere mv medvirker. Den foreslåtte tilbakekallsretten i § 42a er således ikke tilpasset de avtaleforhold som regulerer forholdet mellom utøvende kunstnere og et allmennkringkastingsselskap som NRK.

NRK vil i det følgende knytte bemerkninger til forslagene til ny §§ 42a, 42b og 42c som departementet fremmer i høringsnotatet.

2. Om de konkrete forslagene til bestemmelser

Ny § 42a:

NRK mener, som allerede kommentert, at det er uheldig at NRKs lydopptak også synes å være omfattet av departementets forslag til bestemmelse om tilbakekall av utøvernes rettigheter. Bestemmelsen forutsetter at utøveren kan si opp avtale om overdragelse av rettigheter og få disse tilbakeført, dersom fonogrammet ikke benyttes i tilstrekkelig grad. Produsentens rettigheter til lydopptaket opphører i så fall samtidig, jfr. § 42 a (3).

Forutsetningen for utøverens hevingsrett er at produsenten ikke tilbyr et tilstrekkelig antall eksemplarer av lydopptaket for salg og ikke stiller lydopptaket til rådighet på en måte der allmennheten kan få tilgang til det på et individuelt valgt sted og tidspunkt (on demand).

Som tidligere nevnt er det ikke en del av NRKs samfunnsoppdrag å selge eksemplarer av lydopptak som inngår i NRKs arkiver. NRK skal søke å tilgjengeliggjøre sine arkiver for publikum, og dette skjer uten at lytterne/seerne

skal betale for tilbudet utover lisensavgiften. Videre er det slik at NRK i mange tilfeller heller ikke har fått overdratt retten til å tilgjengeliggjøre eldre lydopptak on demand.

Dersom NRKs rettigheter til opptaket bortfaller fordi det ikke er mulig å oppfylle kravene til utnyttelse i § 42a, vil det kunne ha betydelige negative konsekvenser idet NRKs råderett til lydopptaket opphører. NRK vil da ikke kunne gjenutsende eller tilgjengeliggjøre arkivopptak til allmennheten. Dette vil som nevnt over være i motstrid med åndsverklovens § 32a om avtalelisens for bruk av arkivproduksjoner og kollektivavtaler som måtte utspringe av denne bestemmelsen.

De forpliktelser som den nye § 42a pålegger NRK for å unngå at utøveren skal ha anledning til å heve overdragelsesavtalen, er følgelig ikke mulig å oppfylle i mange tilfeller. Det gir derfor ikke mening at NRKs arkiver med lydopptak skal være dekket av denne bestemmelsen. NRKs arkiver bør derfor unntas fra den foreslåtte bestemmelsen.

Departementet uttaler riktignok i pkt. 4c på side 15 at produsentens utnyttelsesplikter etter bestemmelsen bare gjelder i den grad produsenten har fått overført rettigheter til slik utnyttelse. I de tilfeller produsenten ikke har ervervet rett til utgivelse av lydopptaket eller rett til å tilgjengeliggjøre dette «på bestilling», forstår vi bemerkningen slik at hevingsretten i § 42a (3) ikke kommer til anvendelse. Denne forutsetningen mener NRK bør uttrykkes mer eksplisitt og inntas i lovteksten i § 42a (1).

For det tilfelle at NRKs lydopptak omfattes av bestemmelsen, bør det presiseres at det kun er *utgivelsesretten* som eventuelt kan tilbakeføres til utøveren om NRK ikke oppfyller vilkårene i § 42a (1). Dersom alle NRKs rettigheter til opptaket skal tilbakeføres til utøveren, vil dette skape en unødvendig og svært alvorlig begrensning i NRKs arkiv. Dette vil åpenbart ikke være i samsvar med formålet med den foreslåtte bestemmelsen i § 42a.

Det bemerkes i denne sammenheng at det i den svenske proposisjonen (2012/13:141) om implementering av beskyttelsesdirektivet, ble presisert på side 69 at tilbakeføring av rettigheter ikke opphever kringkasternes rett til å utnytte lydopptaket i kraft av avtaler med rettighetshaverorganisasjoner. Departementet oppfordres til å tydeliggjøre dette spørsmålet på tilsvarende måte.

Videre reiser den foreslåtte hevingsretten i § 42a spørsmål om hva utøveren har rett til å få tilbakeført i hevingsoppgjøret. NRK legger til grunn at det er uaktuelt at utøveren skal ha krav på å få utlevert originale masteropptak da disse er produsentens kildemateriale og produsentens eiendom. Departementet bør også klargjøre dette spørsmålet.

Ny § 42b:

Departementet foreslår en ny bestemmelse i § 42b som skal gi utøvende kunstnere rett til et årlig supplerende vederlag basert på produsentens inntekter fra lydopptaket, dersom produsenten har betalt musikeren et engangsvederlag for rettighetservervet.

NRK mener at heller ikke denne bestemmelsen passer godt på de lydopptak som gjøres i NRKs virksomhet. NRK hverken reproduserer eller tilgjengeliggjør lydopptak mot betaling, og har således ikke inntekter fra slik bruk som kan gå til fordeling til den utøvende kunstneren.

Dersom NRKs lydopptak likevel omfattes av denne bestemmelsen og NRK skulle få inntekter fra slik utnyttelse, legger NRK til grunn at bestemmelsen ikke får anvendelse for utøvere som er eller har vært ansatt i NRK, eller for utøvere som får løpende royalty eller vederlag for gjenutsendelse av opptaket. Vi ber om at dette presiseres av departementet, og viser i den forbindelse til s. 62 i den svenske proposisjonen som nevnt over der en lignende presisering er inntatt.

NRK understreker at det også bør presiseres i lovteksten i § 42b at retten til supplerende vederlag kun gjelder i den forlengede vernetiden på 20 år. Slik teksten nå er formulert, er dette ikke klargjort i tilstrekkelig grad.

Ny § 42c:

Departementets forslag til ny § 42c om rett til supplerende vederlag der det er inngått avtale om løpende vederlag til utøveren, er heller ikke anvendelig for NRKs lydopptak. Vi henviser til begrunnelsen som nevnt over under kommentarene til ny § 42b.

Det bør imidlertid også i § 42c presiseres i lovteksten at retten til slikt vederlag kun gjelder i den forlengede vernetiden på 20 år.

Med vennlig hilsen
Norsk rikskringkasting AS

Anne-Hilde Storm
Advokat

For Olav A. Nyhus
Juridisk direktør